Uus teadusdoktor Liisi Mägi

PATSIENDIOHUTUSPÄDEVUSE KUJUNEMINE ÕENDUSES: MITMEMEETODILINE UURING

20. oktoobril 2026 kaitses Liisi Mägi arstiteaduse filosoofiadoktori väitekirja „Patsiendiohutuspädevuse kujunemine õenduses: mitmemeetodiline uuring“ (*Development of patient safety competence in nursing: a multimethod study*).

Väitekirja juhendajad olid Mari Katariina Kangasniemi Tartu Ülikooli peremeditsiini ja rahvatervishoiu instituudi õendusteaduse õppetoolist, sisehaiguste kaasprofessor Kaja Põlluste Tartu Ülikooli kliinilise meditsiini instituudi sisekliinikust ning sisehaiguste propedeutika professor Margus Lember Tartu Ülikooli kliinilise meditsiini instituudi sisekliinikust. Oponeeris professor Mojtaba Vaismoradi Norra Põhjaülikooli õendusteaduse osakonnast.

Patsiendiohutus on tervishoiu kvaliteedi oluline osa ning tähendab tervishoiuteenuse osutamist viisil, mis vähendab vigade ja välditava kahju tekkimise riski. Hinnanguliselt kogeb üks patsient kümnest tervishoiuteenuse käigus kahju ning umbes pooled neist juhtumitest on välditavad. Kuna õed puutuvad patsientidega kõige vahetumalt kokku, on neil oluline osa patsiendiohutuse tagamisel. Patsiendiohutus ei sõltu ainult üksikisiku kliinilistest teadmistest ja oskustest, vaid ka suhtlemisest, meeskonnatööst, riskide märkamisest ning töökorralduse ja -keskkonna mõistmisest. Nende teadmiste, oskuste ja hoiakute kogumit nimetatakse patsiendiohutuspädevuseks.

Doktoritöös uuriti patsiendiohutuspädevuse kujunemist õenduses kliinilise töö ja hariduse kontekstis. Selleks tõlgiti ja valideeriti rahvusvaheline patsiendiohutuspädevuse hindamise mõõdik H-PEPSS (*Health Professional Education in Patient Safety Survey*) eesti ja norra keelde. Lisaks uuriti Eesti õdede enesehinnangulist patsiendiohutuspädevust ja koostöise õppimise rolli õenduses.

Tulemused kinnitasid, et H-PEPSS sobib patsiendiohutuspädevuse hindamiseks nii Eestis kui ka Norras. Eesti õed hindasid kõige kõrgemalt oma pädevust inim- ja keskkonnategurite mõistmises, samas kui kõige halvemaks hinnati pädevust meeskonnatöös. Suurem töökogemus, magistriõpe ja varasem patsiendiohutuskoolitus olid seotud suurema enesehinnangulise pädevusega. Samuti näitasid tulemused, et erineva tausta ja kogemusega õppijate ühesõpe toetab suhtlemis-, meeskonnatöö- ja teiste mittetehniliste oskuste arengut. Selle rakendamist võivad aga piirata hierarhilised suhted ning organisatsioonide vähene tugi.

Tulemused osutavad vajadusele hinnata patsiendiohutuspädevust süstemaatiliselt ning rakendada tõenduspõhiseid õppemeetodeid mittetehniliste oskuste arendamiseks. Patsiendiohutuspädevus on elukestvalt arenev ja sotsiaalselt kujunev võimekus, mistõttu eeldab selle arendamine tervishoiu- ja haridusasutuste tihedat koostööd ning elukestva õppe järjepidevat toetamist.